

Týždeň od 20. do 26. októbra 2019

ZOČI-VOČI NEPRIATEĽSTVU A ODPORU

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Ezd 4,1–5; 2Kor 6,14; Ezd 5,1–5; Ag 1; Ezd 4,6–24; Neh 4; Neh 6,1–13

ZÁKLADNÝ TEXT

Božie oko však spočívalo na starších Židoch, a tak im neprerušili prácu, kým sa nepredostrie správa Dáriovi a kým odtiaľ nedostanú rozhodnutie o tom. (Ezd 5,5)

Text Ezdráš 3. až 6. kapitola je štruktúrovaný tematicky a zaoberá sa obdobím odporu voči prestavbe chrámu. Pochopenie tohto tematického prístupu nám pomôže lepšie objasniť celkové poslanstvo textu.

Ezdráš 3 spomína prestavbu chrámového oltára a základov v období rokov 357–535 pred Kr., ktorá sa diala ako výsledok Kýrovho výnosu (Ezd 1,1–2,70). Po úvodných oslavách (Ezd 3,10–13) práca pre veľký odpor postupne ustala (Ezd 4,1–5). Ide o obdobie rokov 535 až 520 pred Kr. (viac o tom v texte Ezd 4,24–6,12). Vo verši Ezd 4,6 je v krátkosti zhrnutý odpor počas vlády Xerxa (486–465 pred Kr.) a text Ezd 4,7–23 opisuje obdobie protivenstiev voči obnove počas vlády kráľa Artaxerxa.

V roku 520 pred Kr. prorok Aggeus nadchol ľudí, aby pokračovali v stavbe chrámu (viac sa o tom dočítaš v jeho piatich krátkych, ale mocných kázaniach v knihe Aggeus). S podporou sa k nemu pridali aj prorok Zachariáš. Chrám sa napokon podarilo dokončiť; v marci roku 515 pred Kr. ho vysvätili (Ezd 6,13–18) a o mesiac neskôr slávil prvú slávnosť Paschy (Ezd 6,19–22).

Ezdráš je prvýkrát spomenutý menom v texte Ezd 7,1. Jeho príchodom do Jeruzalema sa mnohé zmenilo. Mesto aj jeho obranné múry sa začali postupne opravovať.

O trinásť rokov neskôr prišiel do Jeruzalema Nehemiáš, ktorého poslal kráľ Artaxerxes v roku 444 pred Kr. Práve v tom období bola dokončená stavba hradiieb. A hoci práca bola náročná, podarilo sa ju napokon dokončiť za päťdesiatdva dní. Odpor voči práci na Božom diele tvorí veľmi silný motív kníh Ezdráš a Nehemiáš. Je preto pochopiteľné, že prestavba chrámu a Jeruzalema vzbudzovala nevôľu, vzdor a prenasledovanie. Aj dnes je to podobné – nech sa pozrieme vo svete kamkoľvek, práca na Božom diele sa stretáva s odporom po celom svete. Satan robí všetko preto, aby sa evanjelium nešírilo rýchlo, pretože to ohrozuje jeho vládu. V tejto lekcii sa sústredíme na to, ako sa Izraelitom darilo zvládať tieto protivenstvá.

ZAČIATOK PROTIVENSTIEV

¹Keď sa dopyčuli Júdovi a Benjamínovi protivníci, že navrátenci zo zajatia stavajú chrám Hospodinovi, Bohu Izraela, ²prišli k Zerubbábelovi a rodovým náčelníkom a povedali im: Chceli by sme s vami stavať, lebo aj my uctieваме vášho Boha a obetujeme mu od čias asýrskeho kráľa Esar-Chaddóna, ktorý nás sem doviedol. ³Lenže Zerubbábel, Jéšua a iní náčelníci izraelských rodín im odvetili: Vy a my nesmieme spolu stavať dom nášmu Bohu, ale iba my sami staviame Hospodinovi, Bohu Izraela, ako nám rozkázal perzský kráľ, kráľ Kýros. ⁴Tak sa stalo, že ľud tejto krajiny sa usiloval odobrať chuť do práce judskému ľudu. Zastrášovali ich, aby nestavali. ⁵Okrem toho podplácali vplyvných úradníkov, aby marili ich predsavzatie. Tak to bolo po všetky dni perzského kráľa Kýra, až kým nekraloval perzský kráľ Dárius. (Ezd 4,1–5)

Uvažuj o texte Ezd 4,1–5. Prečo podľa teba Izraeliti odmietli pomoc iných ľudí pri obnove chrámu? Aké následky mohla podľa teba mať spolupráca s tými, čo ponúkali vŕpomoc?

**OSOBNÉ
ŠTUDIUM**

Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že išlo o priateľskú, láskavú susedskú ponuku pomôcť. Nebolo nezdvorilé takúto pomoc striktnie zavrhnúť? Časť odpovede môžeme nájsť v samotnom texte.

„Protivníci“ prišli s ponukou pomoci. *Protivníci?* Už toto označenie nám dáva silný náznak, prečo Izraeliti reagovali odmietavo, napriek skutočnosti, že ponuka neznela nepriateľsky. Prečo sú títo ľudia nazvaní „protivníci“? V 2Kráľ 17,24–41 je vysvetlené, že títo ľudia boli privedení do Samárie a okolitých oblastí z Babylona a ďalších území. Stalo sa tak po odvlečení Izraelitov zo severného kráľovstva. Asýrsky kráľ tam poslal kňazov, ktorí mali nových obyvateľov učiť, ako uctievať boha danej krajiny – v tomto prípade Boha Izraela. Výsledkom však bolo zmiešané náboženstvo, ktoré bolo veľmi silno ovplyvnené rôznymi kanaánskymi modlami a božstvami. Izraeliti sa preto obávali, že takéto zmiešané náboženstvo ovplyvní chrámovú bohoslužbu. Za najlepšie a najmúdrejšie považovali slušne poďakovať a pomoc odmietnuť.

Je dôležité si uvedomiť, že v celom úsilí Izraelitov išlo o nápravu a o obnovu pravej bohoslužby. Veď práve ustavičné pristupovanie na kompromisy zo strany ich otcov a spájanie sa s pohanmi viedlo v konečnom dôsledku k trestu v podobne zničenia chrámu a exilu. A tak počas obnovy chrámu bolo spájanie sa s okolitými národmi tým posledným, čo Izraeliti potrebovali.

Uvažuj o veršoch Ezd 4,4.5. Ako sa odmietnutie pomoci prejavilo v konaní okolitých národov? Prečo sa zásadný postoj Izraelitov (hoci zdánlivo nepochopiteľný) ukázal napokon ako správny? Ktoré argumenty by Izraeliti mohli použiť na prijatie pomoci? Ako by sa dal v tomto kontexte chápať text apoštola Pavla z 2Kor 6,14?

- Ako sa ty sám môžeš chrániť pred vplyvom ľudí a okolností, ktoré ťa vzdalujú od Boha? Prečo izolácia od okolitého sveta nie je správnym riešením? Ako to sklbiť s Ježišovým poverením byť svetlom sveta a soľou zeme?

APLIKÁCIA

POVZBUDENIA PROROKOV

¹Prorok Aggeus a Iddov syn Zachariáš však prorokovali v mene Boha Izraela, ktorý vládol nad nimi, tým Židom, ktorí boli v Judska a v Jeruzaleme. ²Šealtielov syn Zerubbábel a Jócadakov syn Jéšua sa vzchopili a začali stavať Boží dom v Jeruzaleme. Ruka v ruke s nimi pracovali Boží proroci a podporovali ich. ³V tom čase k nim prišiel vládár Záriečia Tattenaj, Šetar-Bózenaj a ich spolupracovníci a opýtali sa ich: Kto vám dovolil stavať tento chrám a opravovať tieto hradby? ⁴Ďalej sa ich spýtovali: Ako sa volajú muži, čo stavajú túto budovu? ⁵Božie oko však spočívalo na starších Židoch, a tak im neprerušili prácu, kým sa nepredostrie správa Dáriovi a kým odtiaľ nedostanú rozhodnutie o tom. (Ezd 5,1–5)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Nanešťastie, odpor (opísaný v texte Ezdráš 4–6), ktorému museli Izraeliti čeliť, ich viedol k strachu a nechote pracovať na obnove chrámu.

Ako sme už spomenuli, text Ezd 4,6–6,22 nie je napísaný chronologicky. Preto sa sústredíme najprv na piatu a až potom na štvrtú kapitolu.

Prečítaj si text Ezd 5,1–5. Prečo Boh poslal Izraelitom prorokov Aggea a Zachariáša? Aký bol výsledok ich prorockej služby?

Židia zo strachu prestali so stavbou. Boh ich však poslal do Judska práve preto, aby obnovili chrám a mesto. A Boh mal plán. Keďže boli plní obáv, Boh chcel urobiť niečo, čo ich povzbudí. Preto na scénu povolal dvoch prorokov. Odpor ľudí Boha nezastaví, ani keby k tomu odporu prispeli aj samotní Židia svojimi vlastnými postojmi a svojím konaním. Boh ich neopustil ani nezavrhol. Prostredníctvom prorokov motivoval a podnecoval ľudí k opätovnému dielu.

Prečítaj si text Aggeus 1. Aké poslanstvo zaznelo v slovách proroka smerom k Izraelitom? Čo si z tohto poslanstva môžeš zobrať pre seba?

„Tí, ktorí neprestali dôverovať Bohu, dostali aj v týchto temných časoch novú nádej. Povstali proroci Aggeus a Zachariáš a v ťažkej chvíli prehovorili. Títo Boží poslovia povzbudzujúcimi svedectvami odhalovali ľudu príčiny neúspechu. Podľa slov prorokov sa im nedarí preto, lebo Božie záujmy nekladú na prvé miesto. Keby boli Izraeliti náležite ctili Hospodina, keby mu boli preukazovali patričnú úctu a pozornosť tým, že by boli predovšetkým postavili jeho chrám, Boh by ich bol pocítil svojou prítomnosťou a svojím pozhnaním.“ (PK 573.574; PK /sk/ 302)

Izraeliti pôvodne na stavbu chrámu objednali cédrové drevo z Libanonu, ktorým mali obložiť kamenné základy chrámu. Keď však „museli“ prestať stavať chrám, použili toto drevo na stavbu vlastných domov. Aj preto Boh označuje ich obydlia ako „obkladané domy“ (Ag 1,4). Aj napriek tomu, že na svoje obydlia použili drevo určené na stavbu chrámu, Boh prišiel s novou výzvou. Poslal ich do hôr, aby priniesli drevo na stavbu jeho Domu. Bohu nešlo o luxusný materiál, ale skôr o to, aby bol chrám dokončený a on mohol (viditeľne) prebývať medzi nimi. A napokon, chcel, aby po jeho prítomnosti túžili aj oni.

APLIKÁCIA

- **Čo potrebuješ urobiť, aby Božia prítomnosť „prebývala“ v tvojom manželstve, domove, susedstve a v tvojej práci? Je to tvoje osobné pranie, alebo máš v živote iné priority?**

PRERUŠENIE PRÁČ

²³Keď odpis nariadenia kráľa Artaxerxa prečítali pred Rechúmom, pred pisárom Šimšajom a pred ich spolupracovníkmi, vybrali sa napochytró k Židom do Jeruzalema a z vládnej moci im rozkázali prestať. ²⁴Tak bola zastavená práca na Božom príbytku v Jeruzaleme a nerobilo sa až do druhého roku kraľovania perzského kráľa Dária. (Ezd 4,23.24)

Prečítaj si text Ezd 4,6–24. Čo všetko podnikli „protivníci“, aby zastavili rekonštrukčné práce v Jeruzaleme? Ako by si charakterizoval ich konanie?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

„Ľudia spoza Rieky“ písali listy plné obvinení a útokov voči Židom a ich práci – najprv počas panovania Dária (Ezdráš 4 a 5) a potom počas vlády kráľov Xerxa (Ahasvéra) a Artaxerxa. Zo všetkých síl sa snažili prekaziť práce na obnove Jeruzalema.

Ľudia z okolitých národov tvrdili, že ak bude mesto obnovené, panovník ríše stratí svoju moc nad Jeruzalemom, pretože toto mesto spôsobovalo už v minulosti problémy a odohrávali sa v ňom nepokoje. Nanešťastie, kráľ Artaxerxes sa nechal týmito obvineniami ovplyvniť a uveril, že Židia chcú získať nezávislosť, a preto podnecujú spory. Nariadil zastavenie prác, ktoré malo byť vynútené aj prítomnosťou vojska.

Uvažuj o texte Ezd 4,23.24. Prečo napriek Božiemu povereniu prestali Židia opravovať chrám a mesto? Čo sa im postavilo do cesty? Nemali pokračovať a nadradiť tak Božiu vôľu nad príkazy svetských panovníkov? Vysvetli svoje odpovede.

Židia si boli jasne vedomí, že Boh im zveril úlohu obnoviť mesto a chrám. Silnejší odpor v nich však vyvolal strach a obavy. Možno si zastavenie prác ospravedlnili takými výrokmi, ako napríklad „teraz určite nie je vhodný/správny čas“ alebo „ak by išlo naozaj o Božiu vec, určite by nám na to vytvoril podmienky“. Keď sa stretne s nepriateľstvom namiereným voči tomu, o čom sme presvedčení, že nás Boh poveril konať, máme sklony spochybňovať Božie vedenie a nedôverovať mu. Ľahko si nahovoríme, že niečo robíme zle, že chybu urobil Boh alebo nás opustil. Naše presvedčenie ovplyvňuje naše konanie. Strach môže ochromiť naše uvažovanie a viesť nás k beznádeji a bezradnosti namiesto toho, aby sme sa zamerali na Božiu moc.

- **Kedy si naposledy prežil skúsenosť, že si síce bol presvedčený, že ťa Boh volá konať nejaké konkrétne dielo, ale keď prišli problémy, ovládli ťa pochybnosti? Uvažuj v tejto súvislosti napríklad o Jánovi Krstiteľovi. Čo si sa naučil z tejto skúsenosti?**

APLIKÁCIA

NEHEMIÁŠ SA PÚŠŤA DO DIEĽA (O 13 ROKOV NESKÔR)

¹¹Tí, čo stavali hradby, aj tí, čo nosili a nakladali bremená, jednou rukou pracovali na stavbe a druhou držali zbraň. ¹²Každý, kto staval, mal na bedrách pripásaný svoj meč a takto staval, kým trubač stál vedľa mňa. ¹³Šľachticom, predákom aj ostatnému ľudu som povedal: Práce je veľa a je rozsiahla, no my sme roztrúsení po hradbách, vzdialení jeden od druhého. ¹⁴Zhromaždite sa k nám na miesto, kde začujete zvuk trúby. Náš Boh bude bojovať za nás. (Neh 4,11–14)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM Prečítaj si text Nehemiáš 4. Čo robili Židia pod vedením Nehemiáša? Ako sa vzopreli nepriateľom? Prečo bolo dôležité, že sa pripravili na boj? V čom bol takýto postoj lepší, než nerobiť nič a dôverovať, že Boh ich ochráni?

Po opakovanom začatí a prerušení prác sa ľudia napokon opäť pustili do budovania. Židia sa najprv modlili, a potom Nehemiáš zorganizoval aktívne stráže. Ľudia sa striedali v pracovných zmenách a snažili sa byť pripravení na akýkoľvek náznak útoku. Nehemiáš zorganizoval aj ozbrojených ľudí pozdĺž hradieb, takže každá rodina bola pripravená bojovať. A napokon rozdelil služobníkov do dvoch skupín, z ktorých jedna pracovala a druhá stála na strážii so zbraňou v ruke. Okrem toho boli prijaté opatrenia aj pokiaľ išlo o pracovníkov na hradbách, ktorí boli v bezprostrednom ohrození. V jednej ruke držali meče, druhou rukou prikladali na hradby kamene a maltu. Boli pripravení čeliť otvorenému útoku. Snažili sa čo najlepšie konať svoje dielo – a zvyšok nechávali na Boha. Nehemiášova viera v Božiu ochranu je inšpirujúca. Pravdou je, že nesedel nikde v pohodlnom kresle a neočakával, že Boh bude konať namiesto nich. Všetci sa snažili urobiť maximum – a zvyšok odovzdali do Božích rúk.

Dva biblické verše z tejto časti patria medzi najinšpiratívnejšie texty Písma: „Nebojte sa ich! Pamätajte na veľkého a hrozného Pána a bojujte za svojich bratov, synov i dcéry, za ženy aj za domácnosti.“ (pozri Neh 4,7.8 /Roh: 4,13.14/) a „Náš Boh bude bojovať za nás.“ (pozri Neh 4,13.14 /Roh: 4,19.20/).

Židia mali mnoho dôvodov, aby svoju prácu znova prerušili, ale tentoraz nedovolili, aby ich premohol strach. Rozhodli sa spoliehať na zaslúbenie, že Boh bude stáť na ich strane a bude za nich bojovať. Keď sme pre Božie meno, pre našu vieru alebo naše povolanie vystavení protivenstvám a nepriateľstvu, pamätajme na slová: „Náš Boh bude bojovať za nás.“

Židia napokon zistili, že Boh stojí pri nich. To im dodalo odvahu a silu pokračovať ďalej.

APLIKÁCIA ■ Prečo je dôležité mať istotu, že to, čo konáme, je Božia vôľa? Ako v živote dokážeš rozpoznať, že naozaj konáš podľa Božej vôle?

„VELKÉ DIELO“

²Sanballat a Gešem mi odkázali: Pod, poradme sa spolu v niektorej dedine na rovine Óno. Zamýšľali mi však urobiť niečo zlé. ³Ja som k nim však poslal poslov s odkazom: Musím vykonať veľkú prácu, preto ta nemôžem prísť. Prečo by sa mala práca prerušiť iba preto, že ju opustím, aby som zišiel kvám? (Neh 6,2,3)

Prečítaj si text Ezd 6,1–13. Prečo Nehemiáš vnímal svoje poslanie ako „veľkú prácu“ (Neh 6,3)? Aké pokusy zastaviť ho sa v tom čase objavili? Ako sa s tým Nehemiáš vysporiadal?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Šiesta kapitola zaznamenáva mnoho pokusov zastrašiť Nehemiáša. Sanballat a Gešem posielali Nehemiášovi jeden „pozyvací list“ za druhým, v snahe nalákať ho na stretnutie. Miestom stretnutia však mala byť rovina Óno, ktorá bola nepriateľským územím, čo naznačovalo skutočný zámer ich pozvania. Sanballat, Tóbija a Gešem vnímali, že o zásadný obrat sa môžu pokúsiť, len kým nie sú hradby dokončené a brány zatvorené. Židia však boli pod ochranou perzského kráľa, a preto na nich nepriatelia nemohli zaútočiť priamo. Ale keby sa im podarilo odstrániť vodcu, celú prestavbu by tým zabrzdlili a možno aj zastavili Židov nadobro. V žiadnom prípade sa nemienili vzdať. Znova a znova sa pokúšali napriek tomu, že Nehemiáš ich pozvania odmietal alebo na ne nereagoval. Pre Nehemiáša muselo byť frustrujúce, že sa stretával s protivenstvom a útokmi na každom kroku. Jeho odpoveď bola: „Musím vykonať veľkú prácu.“ (Neh 6,3) Podľa svetských meradiel mal Nehemiáš vysoké postavenie a konal „veľkú prácu“ v čase, keď pracoval na kráľovskom dvore ako „časník“, teda ako kráľovský poradca či dokonca minister. Ale obnovovanie bezvýznamného mesta, ktoré bolo v ruinách? To mala byť „veľká práca“? Nehemiáš však považoval prácu pre Boha za „veľkú“ a dôležitejšiu. Rozpoznal totiž, že v súvislosti so stavbou Jeruzalema ide vlastne o Božie meno a o Božiu česť.

Keď Boh zriadil svätyňovú službu, ustanovil aj kňazov, ktorí sa mali starať o svätyňu a mali udržiavať jej mimoriadne postavenie v očiach ľudí. Boh prikázal, aby všetky služby v chráme konali len kňazi. My sami máme problém naplno si uvedomovať Božiu svätosť, preto Boh urobil také opatrenia, ktoré mali ľudí viesť k uvedomovaniu si vážnosti jeho Majestáta. Nehemiáš vedel, že chrámové nádvorie sú pre všetkých, ale vnútorné priestory sú určené len kňazom. Svojimi slovami o stretnutí vo vnútri chrámu sa Šemaja prejavil ako falošný prorok, keďže navrhoval niečo, čo bolo v rozpore s Božími nariadeniami. Odhalil sa takto ako zradca (pozri Neh 6,10–13).

- Čo nám dnes môže pomáhať prežívať a uvedomovať si Božiu svätosť? Čo do tvojho života prináša vedomie Božej svätosti v porovnaní s tvojou vlastnou hriešnosťou?

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Proroci a králi* si prečítaj kapitoly „Stavitelia hradieb“, „Proti vydieraniu a úžere“ a „Nástrahy pohanov“.

„Príkoria, ktoré museli stavitelia za Nehemiáša zo strany zjavných nepriateľov, ako aj zdanlivých priateľov odrážať, sú náznakom toho, s čím musia Boží služobníci počítať. Zloba, pohrdanie a krutosť nepriateľov, ako aj ľahostajnosť, nesúhlas, nerozhodnosť a zrada zo strany zdanlivých priateľov a pomocníkov – s tým všetkým musia kresťania rátať ako so skúškou.“ (PK 644; PK /sk/ 341)

„Nehemiášova neochvejná oddanosť Božiemu dielu a rovnako neotrasiteľná dôvera v Boha zmariť snahy nepriateľov ovládnuť ho. Ľahostajný človek ľahko podľahne pokušeniu; zlo sa však neuje v živote toho, kto sleduje ušľachtilý cieľ a jediný zámer. Kto vo viere rastie, neochabuje, lebo vo všetkom poznáva večnú Lásku, ktorá všetko ovplyvňuje v záujme dosiahnutia Božieho dobrého zámeru. Praví Boží služobníci sú vo svojom odhodlaní vytrvalí, pretože sú ustavične závislí od Božej milosti.“ (PK 660; PK /sk/ 350)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Predstavte si, že ste v koži Zerubbábela a ďalších židovských vodcov v situácii, keď k nim prišli protivníci s ponukou pomoci. Späťne vnímame, že sa vtedy rozhodli správne, keď pomoc odmietli. Ako môžeme dnes vedieť, kedy máme a kedy nemáme spolupracovať s tými, ktorí nevyznávajú rovnaké pravdy ako my? Na základe čoho sa máme rozhodovať? Aké kritériá rozhodovania by sme mali nasledovať?
2. Počas celých biblických dejín môžeme vnímať nebezpečenstvo kompromisov. Aj dejiny starovekého Izraela – až po babylonské zajatie, ktorého následkom sa venujeme –, sú mocným príkladom, kam vedú kompromisy. Druhým extrémom je situácia, keď sa ľudia snažia za každú cenu zabrániť kompromisom – až napokon úplne zabudnú na podstatu náboženstva a ozajstný charakter Boha. Dokonca aj samotného Ježiša boli jeho súčasníci schopní obviniť z prestupovania soboty (pozri Ján 9,14–16). Ako nájsť vyvážený postoj v našom náboženskom prežívaní?